

Duurzame jobs in opvang en begeleiding van schoolgaande kinderen

Wat als we de functies van kinderbegeleider in de buitenschoolse opvang en van kinderverzorger in het kleuteronderwijs samenvoegen tot een nieuwe functie? Dat was de vertrekvraag binnen het DuJo-project.

TEKST
SANDRA VAN DER MESPEN
FOTO'S
CAROLINE BOUDRY

Kinderopvang en de kleuterschool behoren tot andere beleidsdomeinen, met name welzijn en onderwijs. Daardoor zijn de functies van kinderbegeleider in de buitenschoolse opvang en van kinderverzorger in het kleuteronderwijs apart vormgegeven. Die functies samenvoegen tot de combinatiefunctie *kinderbegeleider in kleuteronderwijs en opvang* is interessant voor kinderen, ouders én medewerkers. Het DuJo-project onderzocht de mogelijkheden, knelpunten en aandachtspunten van deze combinatiefunctie.

Combinatiefunctie

Concreet werkt een *kinderbegeleider in kleuteronderwijs en opvang*

zowel in de (kleuter)opvang als in de kleuterschool. In de klas werkt de kinderbegeleider op evenwaardige basis samen met de kleuteronderwijzer.

In beide contexten nemen *kinderbegeleiders in kleuteronderwijs en opvang* een brede pedagogische rol op. Zij dragen bij aan het welbevinden, de betrokkenheid, het speelplezier en de ontwikkeling van kleuters. De kinderbegeleiders helpen zachte overgangen te creëren tussen thuis, de opvang, de school en de buurt. Zij werken daarbij nauw samen met collega's uit opvang en onderwijs.

Zowel de brede pedagogische rol van de kinderbegeleider als de

evenwaardige samenwerking tussen kinderbegeleiders en leerkrachten zijn gestoeld op een *educare*-benadering. *Educare* vertrekt vanuit een brede kijk op ontwikkeling van jonge kinderen, waarbij *zorgen (care)* en *leren (educatie)* evenwaardig en niet van elkaar gescheiden zijn. Dat betekent onder andere dat kinderbegeleiders en leraren samen instaan voor *zorgen, spelen en leren*. *Zorgen* is dus geen exclusieve taak van de kinderbegeleider, net zomin als *leren* een exclusieve taak is van de leraar.

Voordelen

De combinatiefunctie kan bijdragen aan meer continuïteit voor kleuters en hun ouders. Denk bijvoorbeeld aan een min of meer voorspelbare omgeving waarin het kind weet waar het aan toe is, vertrouwde personen waarbij het kind zich veilig voelt en samenwerking tussen verschillende zorgdragers rondom het kind.

‘De kinderbegeleider zal vlugger zeggen: “Die is een beetje moe binnengekomen” of “Het afscheid is wat moeilijk”. Je hebt direct meer informatie. De begeleider ziet de kinderen ook in de namiddag, en kan meegeven aan mama’s en papa’s dat ze moe zijn. Het is toch wel een betere communicatie met ouders. Het is meer één lijn, het stopt niet aan de opvang.’ (kleuterleraar)

De betere samenwerking en informatie-uitwisseling helpt ook kleuterleraren en kinderbegeleiders in hun werk.

‘Je kan makkelijker afstemmen op elkaar, door meer met elkaar te werken en samen te staan.’ (kleuterleraar)

Daarenboven kan de combinatiefunctie bijdragen aan meer werkbaar werk voor kinderbegeleiders in (kleuter)opvang en kleuteronderwijs. Buitenschoolse opvanginitiatieven worstelen vaak met het vinden van geschikte begeleiders. De 'onderbroken' diensten en deeltijdse contracten maken de job minder aantrekkelijk. Kinderverzorgers in het kleuteronderwijs hebben vaak een urenpakket dat versnipperd is over meerdere scholen. Dat bemoeilijkt het uitbouwen van een goede relatie met kinderen, ouders en collega's. Het urenpakket van de kinderbegeleider kan dankzij de combinatiefunctie beperkt blijven tot één locatie. Toch blijft het een moeilijke puzzel om aantrekkelijke pakketten samen te stellen.

'De extra uren waren heel welkom.'
(kinderbegeleider)

Tot slot kan de combinatiefunctie bijdragen aan een inhoudelijke verrijking van de job van kinderbegeleider. Een belangrijke voorwaarde is dat de kinderbegeleider de kans krijgt om een brede pedagogische rol te vervullen en hierin goed ondersteund wordt.

'Ik kreeg de kans om me te ontplooiën. Dat geeft een positief gevoel.'
(kinderbegeleider)

Tips voor de praktijk

Willen jullie als buitenschools opvanginitiatief en school de handen in elkaar slaan om de combinatiefunctie in te richten? Zo werkt het goed:

1. Neem de tijd om te verkennen wie een geschikte samenwerkingspartner is voor je effectief van start gaat.
2. Wees nieuwsgierig naar elkaars visie en werking.
3. Werk een gezamenlijke visie uit op de samenwerking en de combinatiefunctie.
4. Maak heldere afspraken over hoe je de combinatiefunctie organiseert.
5. Informeer alle betrokkenen over de samenwerking en de nieuwe functie. Denk aan bestuurders, teams (inclusief vrijwilligers en medewerkers die meehelpten tijdens speeltijden en het middagmaal), ouders ...
6. Zet samen in op het selecteren van een kinderbegeleider voor de combinatiefunctie.
7. Besteed zorg aan het onthalen en introduceren van de kinderbegeleider in beide teams.
8. Begeleid en ondersteun de kinderbegeleiders en de kleuterleraren in de nieuwe samenwerking.
9. Zie dat als een kans om als organisaties elkaar beter te leren kennen en van elkaar te leren.
10. Evalueer de samenwerking op regelmatige basis.

Beleidsaanbevelingen

Afhankelijk van de lokale mogelijkheden en met de nodige portie creativiteit en goesting kan je vandaag al een combinatiefunctie organiseren. Tegelijkertijd bestaat de ideale formule om de combinatiefunctie in te richten helaas nog niet. Volgende beleidsacties zijn daarom nodig:

Ontwikkel één visie over het beroep van kinderbegeleider in kinderopvang en kleuteronderwijs.

Creëer gelijkwaardige arbeidsvoorwaarden voor kinderbegeleiders in kinderopvang en in onderwijs.

Formuleer oplossingen voor de knelpunten gelinkt aan de verschillende contractmogelijkheden om een combinatiefunctie te realiseren. Zo biedt een uitleningsovereenkomst, tussen een buitenschools opvanginitiatief en een school, een kinderbegeleider bijvoorbeeld de kans om via één contract te werken in de (kleuter) opvang en een kleuterschool. Een school kan de uren kinderopvang echter niet omzetten in werkmiddelen om het opvanginitiatief als uitlener te vergoeden voor de inzet van een kinderbegeleider tijdens de schooltijd.

Evolueer stap voor stap naar een gedeeld kader voor opvang en onderwijs voor jonge kinderen. Begin met een gezamenlijk standpunt vanuit welzijn en onderwijs over het belang en de meerwaarde van samenwerking.

Meer weten?

Meer info op vbjk.be (zoek 'dujo'). Je vindt er ook de Duo-Doebox met inspiratiemateriaal over samenwerken aan een zorgzame speelleeromgeving voor kleuters in opvang en onderwijs.